oder यतनशील.

*यतूका f. = यतुका.

यतोजा und यतोद्भव Adj. *woraus entstanden.*

यतोबृहतीक Adj. *an welcher Stelle die* Bṛhatī *habend* Çâṅkh. Çr. 11,12,1.

यतोमूल Adj *worin wurzelnd.*

*यत्कार Adj. (f. आ) *was thuend, — vornehmend.*

यत्काम Adj. *was wünschend* Maitr. S. 2,1,2. 5, 7. Âpast. Çr. 6,10,1.

यत्काम्या Instr. Adv. *in welcher Absicht.*

यत्कारणम् Adv. 1) *aus welchem Grunde, in Folge wovon, weshalb.* — 2) *da, weil.* Auch यत्कारणात्.

यत्कारिन् Adj. *was vornehmend* Hemâdri 1,148, 9. 10.

यत्कार्यम् Adv. *in welcher Absicht.*

यत्किंचनकारक Adj. *das erste Beste thuend, auf's Gerathewohl handelnd* MBh. 12,118,20.

यत्किंचनकारिन् Adj. dass. Kâd. 256,2. 2,22,8. Harshaṅ. 148,8. Nom. abstr. °रिता f. Kâd. 134,22.

यत्किंचनप्रलापिन् Adj. *allerhand Zeug schwazzend* R. 4,17,5.

यत्किंचनवाद् m. *eine Behauptung auf's Gerathewohl* Comm. zu Njâjas. 4,1,36.

यत्किंचिदपिसंकल्प m. *ein Verlangen nach irgend Etwas* Spr. 5042.

यत्किंचिदुःखक n. Pl. *unbedeutende Schmerzen, welcher Art sie auch seien,* Mahâvîraṅ. 133,19.

यत्कुल Adj. *aus welchem Geschlecht* Hariv. 2, 118,44.

यत्कृते Adv. *wessentwegen.*

यत्क्रतु Adj. *welchen Entschluss fassend.*

यत्न m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Willensthätigkeit, Bestrebung.* — 2) *Verrichtung, Arbeit.* — 3) Sg. und Pl. *Bemühung, Mühe, Anstrengung, — in Betreff von* (Loc. oder im Comp. vorangehend). यत्नं कर्, आ-स्था, समा-स्था, आ-धा *sich Mühe geben, Mühe auf Etwas wenden, sich angelegen sein lassen;* mit Loc. oder Infin. यत्नेन und यत्नैस् *sorgfältig, eifrig, alles Ernstes;* यत्नेनापि *trotz aller Anstrengung;* यत्नात् *bei aller Anstrengung; sorgfältig, eifrig;* महता यत्नात् *mit grosser Anstrengung;* यत्नतस् *sorgfältig, eifrig;* यत्न° *mit Mühe, nicht leicht.* — 4) *eine besondere, ausdrückliche Bemerkung* Comm. zu Âpast. Çr. 7,20,5. 8,7,3.

यत्नवत् Adj. 1) *Willensthätigkeit besitzend.* Nom. abstr. °वत्त्व n. — 2) *sich Mühe gebend, sich Etwas angelegen sein lassend;* die Ergänzung im Loc.

यत्नातिशय m. in der Rhetorik *eine Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei, trotz des Bestrebens es sein zu wollen.*

यत्पराक्रम Adj. *von welchem Muthe* MBh. 1,94, 1. 228,19. 5,74,8.

यत्पृष्ठ Adj. *mit welchem* पृष्ठ 4) *verbunden* Çâṅkh. Çr. 14,22,6.

*यत्प्रथम Adj. *was zum ersten Male thuend* P. 6, 2,162, Sch.

*यत्य Partic. fut. pass. von यत्.

यत्र, यत्रा Adv. 1) = Loc. von 1. य *wer, welcher* in allen Zahlen und Geschlechtern. — 2) *wo, woselbst.* चतुष्पथे यत्र वा *oder sonst wo.* — 3) *bei welchem Anlass, bei welcher Gelegenheit, in welchem Falle, wenn.* — 4) *wohin.* — 5) *da, quum.* — 5) *wann, als.* — 6) *damit.* — 7) *dass* nach einem Fragesatze und *nach *nicht glauben, — zugeben, tadeln, sich wundern.* — 8) यत्र यत्र *a) wo immer, wo es auch sei.* — *b) wohin immer, wohin es auch sei.* — 9) यत्र तत्र *a)* = यस्मिंस्तस्मिन् u. s. w. — *b) wo immer, an jedem beliebigen Orte, am ersten besten Orte.* — *c) bei jedem Anlass, bei jeder Gelegenheit.* — *d) wohin immer, wohin es sich trifft, an den ersten besten Ort, weiss Gott wohin.* — 10) यत्र तत्रापि *wohin immer* 182,32. — 11) यत्र कुत्र *a)* = यस्मिन्कस्मिन् u. s. w. — *b) überall.* — 12) यत्र कुत्रापि = यस्मिन्कस्मिन्नपि u. s. w. — 13) यत्र क्व च *a)* = यस्मिन्कस्मिंश्च u. s. w. यत्र क्व चोत्पादितः so v. a. *mit dem ersten besten Weibe erzeugt* Devala. — *b) wo immer.* — *c) so oft, jedesmal wenn.* — *d) wohin immer.* — 13) यत्र क्व चन *a)* = यस्मिन्कस्मिंश्च. यत्र क्व चनोत्पादितः so v. a. *mit dem ersten besten Weibe erzeugt* Vishṇus. 15,27. — *b) an einem beliebigen Orte.* — *c) irgendwann, wann es auch sei.* — *d) weiss Gott wohin.* — 14) यत्र क्व वा *wo es auch sei.* — 15) यत्र क्वापि *irgendwohin, hierhin oder dorthin.*

यत्रकामम् Adv. *wohin das Verlangen geht.*

यत्राकामावशायिता und °शायित्व fehlerhaft für °सायिता und °सायित्व.

यत्रकामावसाय m. *die Zauberkraft sich dahin zu versetzen, wohin man gerade Lust hat.*

यत्रकामावसायिन् Adj. *die Zauberkraft besitzend sich dahin zu versetzen, wohin man gerade Lust hat.* Nom. abstr. °यिता f. und °यित्व n.

यत्रतत्रशय Adj. *sich hinlegend, wo es sich gerade trifft, dem es einerlei ist wo er schläft.*

यत्रत्य Adj. *wo seiend, wo wohnend.*

यत्रसायंगृह Adj. *dort seine Wohnung aufschlagend, wo Einen der Abend ereilt,* R. 2,67,20.

यत्रसायंप्रतिश्रय Adj. (f. आ) dass.

यत्रस्थ Adj. *wo sich aufhaltend.*

यत्राकूत n. *das beabsichtigte Ziel.*

यत्रास्तमितशायिन् Adj. *sich hinlegend, wo Einen der Sonnenuntergang ereilt,* MBh. 12,61,8.

यत्रेच्छक Adj. *wo es Einem beliebt* MBh. 3,276,14.

यत्व n. Nom. abstr. von य *der Laut* य Comm. zu TS. Prât.

यत्संख्याक Adj. *in welcher Anzahl* 215,1.

यत्सेन Adj. *welches —, ein wie starkes Heer habend* MBh. 5,74,8.

यत्स्वभाव Adj. *von welcher Natur, — Art und Weise zu sein* ebend.

यथर्षि Adv. *je nach dem* Ṛshi.

यथर्चम् Adv. *je nach der* Ṛk.

यथर्तु Adv. *der jedesmaligen Zeit (Jahreszeit) entsprechend* Âpast. Çr. 6,31,14.

यथर्षि Adv. *je nach dem* Ṛshi Âpast. Çr. 2,16,6.

यथर्ष्याधान n. Bez. *bestimmter Sprüche* Âpast. Çr. 5,11,6. 7. 13,8. 15,6. 17,1.

यथा (in der ersten Bed. am Ende eines Pâda im Ṛgveda auch tonlos) 1) *wie, gleichwie* (einem तथा, तथा तथा [106,33], एवं, एवम् oder तद्वत् entsprechend). यथा वा (nach einem vorangehenden वा) *oder wie sonst.* यथा चित्, यथा कु, यथा कु वै (33,7), यथा-इव, इव यथा, यथेवाङ्ग (Ṛv. 10,86,7), यथेव कु (Chr. 36,22). *Auch als Ausruf der Verwunderung. यथो एतत् *was das betrifft (dass).* यथा-तथा oder यथा-तेन सत्येन bei Betheuerungen und festen Behauptungen *so gewiss — so wahr;* ausnahmsweise wechseln in diesem Falle यथा und तथा ihre Stellen. — 2) *wie,* so v. a. *zum Beispiel.* — 3) elliptisch so v. a. *wie es sich verhält, — verhielt.* — 4) *ut, auf dass, damit, (so) dass;* mit Opt. und Conj., später auch Fut., Praes., Imperf., Perf. und Aor. In der älteren Sprache gern dem ersten Worte des Satzes nachgestellt. Auch mit Ergänzung von स्यात् oder भवेत्. — 5) *da.* यथा-तथा *da — so* 291,24. Spr. 7634. — 6) *dass* nach *wissen, glauben, meinen, sagen, melden, anweisen, hören, bekannt werden, zweifeln* u. s. w. vor einer oratio directa mit oder ohne इति am Schluss. — 7) *so wie,* so v. a. *sobald.* — 8) *wie wenn,* mit Potent. — 9) = यथावत् *wie es sich gehört, richtig.* — 10) यथा यथा (einem तथा तथा oder एवंव entsprechend) *je nachdem, in welchem Maasse, jemehr* Çaṅk. zu Bâdar. 2,2,9. Kâd. 118,13. — 11) यथा यथैव *dass* (einem तद् *das* entsprechend); mit Potent. Spr. 5135. — 12) यथा तथा *a) wie immer, wie es auch sei, auf irgend eine Weise, auf belie-*